

PARLAMENTUL ROMÂNIEI SENATUL

Comisia juridică, de numiri,
disciplină, imunități și validări
Nr. XIX/506/2006

Comisia pentru cultură, artă și
mijloace de informare în masă
Nr. XXXI/146/29.05.2006

RAPORT COMUN

la Proiectul de lege privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 183/2005 pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno - Ungare „Gojdu”, semnat la București, la 20 octombrie 2005

Cu adresa nr. L333 din 11 aprilie 2006, Comisia juridică, de numiri, disciplină, imunități și validări și Comisia pentru cultură, artă și mijloace de informare în masă au fost sesizate spre dezbateră și întocmirea raportului la *Proiectul de lege privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 183/2005 pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno - Ungare „Gojdu”, semnat la București, la 20 octombrie 2005*, adoptat de Camera Deputaților.

Situația bunurilor Fundației Gojdu a constituit, începând cu perioada de după primul război mondial, o temă sensibilă în relațiile româno-ungare.

Emanuil Gojdu, personalitate remarcabilă a intelectualității române transilvănene din secolul al XIX-lea, unul dintre cei mai străluciți avocați și un influent om politic, a acumulat o avere importantă și, prin testamentul întocmit la 4 noiembrie 1869, își lăsa moștenire „averea întreagă acelei părți a națiunii române din Ungaria și Transilvania care se ține de religia răsăriteană ortodoxă. Acest legat, voind a-l constitui în o fundațiune perpetuă, să poarte numele Fundațiunea lui Gojdu”.

Fundația a fost înființată la 23 aprilie 1870, sub patronajul Congresului Național Bisericesc Ortodox și sub conducerea mitropolitului Andrei Șaguna.

La 27 octombrie 1937 a fost încheiat un acord între guvernele României și Ungariei privind reglementarea definitivă a afacerilor interesând Fundațiunea Gojdu. Prin acest acord, Ungaria se obliga să predea României, în termen de 30 de zile de la intrarea lui în vigoare, întreg patrimoniul Fundației Gojdu, cu toate drepturile și obligațiunile aferente. Acordul nu a mai fost aplicat, mai întâi din cauza faptului că Ungaria l-a ratificat de abia în 20 iunie 1940 și, mai apoi, din cauza Dictatului de la Viena, prin care nord-vestul Transilvaniei a fost anexat Ungariei. Bunurile Fundației Gojdu au fost confiscate de autoritățile comuniste în 1952, când fundația nu a mai avut dreptul să existe. Prin Convenția dintre România și Ungaria din 7 iulie 1953, părțile declară, în mod reciproc, „stînse acele drepturi, creanțe și pretențiuni care există față de partea cealaltă pe baza convențiilor sau înțelegerilor încheiate înaintea eliberării celor două țări de către Armata Sovietică”, fără ca documentul să facă vreo referire expresă la bunurile Fundației Gojdu. După 1990, în condițiile în care, în România, au fost adoptate mai multe acte normative cu privire la restituirea proprietăților confiscate în timpul regimului comunist (inclusiv cele ale etnicilor maghiari), Ungaria nu a făcut un gest similar și, astfel, imobilele cuprinse în Curțile Gojdu au intrat în proprietatea Primăriei sectorului VII din Budapesta, care le-a vândut ulterior unor întreprinzători particulari.

În 1996, ca urmare a inițiativei ierarhilor ortodocși din Mitropolia Ardealului și Mitropolia Banatului, s-a reluat activitatea Fundației Gojdu, prin Reprezentanța ei cu sediul la Sibiu, recunoscută prin hotărâre judecătorească drept succesoare a celei din 1870. De atunci încolo, partea română a întreprins nenumărate demersuri pentru a convinge autoritățile ungare de imperativul restituirii bunurilor Fundației Gojdu.

În urma negocierilor dintre cele două guverne, s-a decis crearea unei Fundații Publice Româno-Ungare „Gojdu”, cu sediul în Curțile Gojdu din Budapesta, care să valorifice simbolistica personalității lui Emanuil Gojdu. Prin Acordul semnat între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare la 20 octombrie 2005, se prevede ca Fundația să ofere burse de studii pentru tinerii din cele două țări, iar activitatea acesteia să fie finanțată, pe baze paritare, de cele două guverne. De asemenea, se prevede înființarea unor instituții ca Muzeul Memorial „Emanuil Gojdu”, Biblioteca „Emanuil Gojdu” sau Institutul Parteneriatului Strategic Româno-Ungar „Emanuil Gojdu”.

Acordul intră în vigoare în momentul notificării, de către părțile contractante, pe canale diplomatice, a îndeplinirii procedurilor de ratificare. România a ratificat Acordul prin promovarea OUG nr. 183/2005. Această procedură neobișnuită de ratificare a fost motivată de Guvernul României prin necesitatea asumării, de către partea română, a obligațiilor de co-finanțare a fundației, începând chiar cu anul 2005, din bugetul alocat în acest sens Ministerului Afacerilor Externe.

Cele două comisii au luat în dezbatere proiectul de lege în ședințele din 16 și 24 mai 2006. La discuții au participat ministrul Afacerilor Externe, Mihai Răzvan Ungureanu, precum și reprezentanții Bisericii Ortodoxe Române, respectiv Î.P.S. Laurențiu, Mitropolitul Ardealului și P.S. Sofronie, Episcopul Român Ortodox din Ungaria.

Pe parcursul dezbaterilor s-au degajat două curente de opinie contrare. Pe de o parte, Ministrul Afacerilor Externe, susținut de reprezentanții partidelor din arcul guvernamental, a afirmat necesitatea ratificării Acordului, respectiv admiterea OUG nr. 183/2005, subliniind că nu există nici o suprapunere între Fundația Publică Româno-Ungară „Gojdu” și Fundația „Emanuil Gojdu” de la Sibiu, aceasta din urmă având, în continuare, posibilitatea să revendice în justiție bunurile și patrimoniul fundației constituite în 1870.

Pe de altă parte, atât cei doi înalți prelați, cât și senatorii reprezentând opoziția parlamentară (PSD și PRM) au contestat dreptul statului român de a se amesteca într-o problemă de drept civil. Președintele Comisiei pentru cultură, d-l senator Adrian Păunescu, a relevat faptul că demersul Guvernului României ignoră total rolul și importanța Bisericii Ortodoxe Române, ca beneficiară de drept a voinței testamentare a lui Emanuil Gojdu. D-l senator Antonie Iorgovan a calificat actul de renaționalizare, de către statul ungar și de vânzare a imobilelor Fundației Gojdu drept un atac la istorie. Vorbitorii s-au pronunțat împotriva ideii ca noua fundație româno-ungară să poarte denumirea „Gojdu” și să-și stabilească sediul în Curțile Gojdu din Budapesta. Argumentul fundamental a fost că această coincidență de nume între fundația româno-ungară și cea de la Sibiu, continuatoare a celei instituite prin testament de Emanuil Gojdu, induce ideea că statul român renunță definitiv la drepturile sale asupra moștenirii Gojdu.

În încercarea de risipire a acestei posibile confuzii, senatorii George Sabin Cutaș și Gavrilă Vasilescu au propus un amendament la textul legii de aprobare a OUG nr. 183/2005, cu următorul cuprins :

„Articol unic – Se aprobă Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 183/2005 pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu”, semnat la București, la 20 octombrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, partea I, nr. 1171 din 23 decembrie 2005, cu următoarea interpretare:

Textul Acordului nu aduce, în nici un fel, atingere existenței, funcționării și obiectivelor Fundației non-profit „Gojdu”, cu sediul la Sibiu, str. Nicolae Bălcescu nr. 5 și nici drepturilor acesteia, în calitate de continuatoare a Fundației Gojdu, create în baza Testamentului lui Emanuil Gozsdu, asupra bunurilor mobile și imobile din Budapesta, care au aparținut, înainte de naționalizare, Fundației Gojdu; totodată, textul Acordului nu aduce atingere Acordului dintre România și Ungaria privind reglementarea definitivă a afacerilor interesând Fundația Gojdu, semnat la București, la 27 octombrie 1937, care continuă să rămână în vigoare.”

Amendamentul a fost adoptat de membrii celor două comisii cu 10 voturi pentru, un vot împotrivă și 4 abțineri.

În urma dezbaterilor, cele două comisii au hotărât, cu 12 voturi pentru și 10 voturi împotrivă, să adopte raport de respingere a *Proiectului de lege privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 183/2005 pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno - Ungare „Gojdu”, semnat la București, la 20 octombrie 2005.*

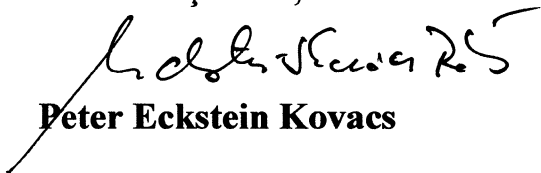
Menționăm că s-au primit, de la Comisia pentru politică externă și de la Comisia pentru buget, finanțe, activitate bancară și piață de capital, *avize de respingere* a proiectului de lege adoptat de Camera Deputaților.

În consecință, supunem plenului Senatului spre dezbateră și adoptare **raportul de respingere** a *Proiectului de lege privind respingerea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 183/2005 pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno - Ungare „Gojdu”, semnat la București, la 20 octombrie 2005*, respectiv **menținerea** ordonanței de urgență în forma adoptată de Guvern.

În conformitate cu art. 75 alin. (1) din Constituția României și art. 88 alin. (8) pct.1 din Regulamentul Senatului, Senatul ia în dezbateră acest proiect de lege în calitate de Cameră decizională.

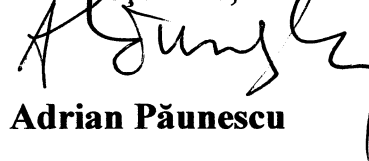
În raport cu obiectul de reglementare, proiectul de lege se încadrează în categoria legilor ordinare și propunem respingerea lui **în forma adoptată de Camera Deputaților**, potrivit art. 76 alin. (2) din Constituția României.

Președinte,

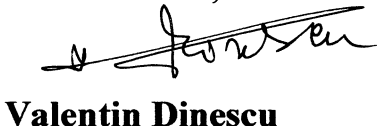
Peter Eckstein Kovacs

Președinte,

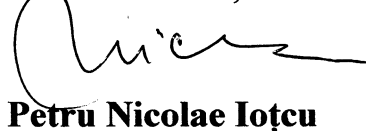
Adrian Păunescu

Secretar,

Valentin Dinescu

Secretar,

Petru Nicolae Iotcu